

Posudek bakalářské práce Kristýny Lánské:

Dobrovolnictví studentů – faktory ovlivňující dobrovolnickou participaci

Záměrem bakalářské práce studentky Kristýny Lánské je zjistit a více porozumět tomu, jaké jsou podmínky a čím je předurčena dobrovolnická činnost studentů FHS. Jiný výzkum, už hotový a vyzkoušený, který udělali v roce 2010 autoři Frič a Pospíšilová na populaci mladých lidí v ČR, zde slouží jako vzor a inspirace pro stanovení vlastních výzkumných otázek, a také jako korelát, k němuž se výsledky vztahují. Pro výzkum ke spolupráci získala skupinu 334 studentů z bakalářského studia (SHV FHS). Práce je do určité míry nová v tom, že nechce zkoumat vnitřní impulsy pro dobrovolnictví, jak se o to snažila už celá řada studentů FHS ve svých závěrečných pracích, ale zaměřuje se na vnější a kvantifikovatelné znaky. Práce o šedesáti stranách je po obsáhlejších úvodu rozvržena do tří částí (teoretická, metodologická a analytická), studentka pracovala s literaturou o 32 titulech, velkým dílem anglickojazyčných. Použitý dotazník je uveden v příloze.

Autorka nejprve definici dobrovolnictví podle Friče a Pospíšilové (jež zahrnuje tyto znaky: je nepovinné, nenárokuje si odměnu, je ve prospěch druhým a je organizované) upřesňuje a obohacuje o další znaky: o kontext občanské společnosti, vyděluje dobrovolnou neformální pomoc, naproti tomu nezavrhne politickou motivaci k dobrovolnictví (pokud nejde o protidemokraticky laděnou, té říká advokační, považuje ji za výsledek aktivního občanského postoje.). A to vše s ohledem na to, aby se její definice do stávající definice vešla, aby byly výsledky obou výzkumů porovnatelné. Dále autorka uvažuje o sedmi faktorech, které ovlivňují dobrovolnickou činnost, a z nich pak vyvozuje sedm hypotéz, které bude ve výzkumu zkoumat. Ke zkoumaným jevům ještě přibude, kde pracují, jak dlouho pracují, kolik mužů, kolik žen, jak se k tomu dostali, a jde-li o dobrovolnictví tradiční nebo reflexivní. Ze získaných dat byly odpovědi vyjádřeny v počtu nebo v procentech, pak porovnáno z hlediska více-méně nebo seřazením nejméně-nejvíce. Na základě tendence, kterou čísla ukázala, učinila autorka z výsledku závěrečné vyhodnocení.

Hodnocení práce: Na první dojem působí solidně: je dobře uspořádaná, upravená, technicky zvládnutá, oko čtenářovo potěší jemné a nevtíravé barevné zdůraznění významných míst, jako nadpisy a číselné výsledky, nevyskytují se jazykové ani stylistické chyby, celkově má dikce textu pozitivní ladění. Přesto se po přečtení dostavilo jisté podezření, že uhlazeností práce je skryt nějaký zásadní problém. Vyvození závěru nepůsobí vždy přesvědčivé, někdy má čtenář pocit, že by výsledek mohl být interpretován i jinak.

Např. v kapitole 4.3.3 hypotéza předpokládala, že se projeví pozitivní korelace mezi formálním a neformálním dobrovolnictvím. Ten se však nepotvrdil, čísla neukazují žádný vztah. Znamená to, že žádný vztah není? (F a P přeci vztah zjistili.) Podobně i u otázek dalších, např. dobrovolnictví tradiční versus reflexivní. Například k otázce, jaký byl počet organizací, ve kterých se za poslední rok uplatnili dobrovolníci FHS, byla zjištěno v 62 % jedna organizace, a v 38 % dvě a více. Je možné z tohoto údaje udělat závěr, že jde o posilující tendenci k reflexivnímu dobrovolnictví? Z jednoho pohledu asi ano, ale nabízí se řada dalších možností. Je dobré, že autorka vnesla do svého pohledu na věc a při stanovování dotazníku hledisko kauzality a ošetřila tímto způsobem otázku v dotazníku. Avšak v analýze odpovědí, jako např. těch právě zmíněných, jednosměrná a jednoduchá kauzalita neplatí, i když jinde funguje pěkně a trefně: např. 431 a i dalších. Tento nedostatek sice autorka reflektuje, ale více se její reflexe neukazuje, než snad jen jazykovým oslabením tvrzení (zdá se; vyznačuje se relativní stabilitou atd.).

Práci založila autorka na výzkumu Friče a Pospíšilové. Považuji za užitečné, kdyby toto dílo blíže představila. Podle jedné zmínky v textu snad šlo o získávání odpovědí rozhovorem, tedy s mnohem jemnější rozlišovací možností pro každý jev. Velice by pomohlo, kdyby čtenář měl ponětí o výsledcích jejich výzkumu. Přineslo by to nepochybně nějaký zajímavější závěr, než jen toto vágní a pouze popisné zopakování výsledků.

Zdá se mi, že vzorek 334 odpovídajících respondentů může také být zkreslený. Dotazník byl odeslán 600 studentům, odpovědělo jich větší polovička, zbylá menší polovička neodpověděla, protože s největší pravděpodobností jí dobrovolnictví nic neříká. Větší polovička je dobrovolnictvím zasažena více, proto odpověděla (i když jsou mezi nimi i intaktní). Je možné potom považovat za relevantní výsledek, že v populaci studentů FHS je 24 % zabývajících se dobrovolnictvím? Autorka sice tuto svou chybu opět reflektuje, ale obávám se že podobná vada je i ve výsledku poměru dobrovolnických mužů a žen na FHS. Mělo by se předtím zjistit, jaký je celofakultní poměr a vyjít z toho.

Nezdá se mi opodstatněné vyřazení církevních institucí se souboru těch, kde lze dělat dobrovolnictví. Ty se přece nedají vyřadit jen na základě toho, že jsou staré. Jejich vyřazením je zkreslena celá definice dobrovolnictví. Navíc v tabulce 4. není jasné, jestli F a P církevní organizace nezkoumali, nebo je zařadily mezi ostatní kategorie organizací.

Práci doporučuji k obhajobě a i navzdory těmto uvedeným vadám navrhuji známku dvě.